

आनन्दलहरी- मराठी अर्थासह

श्रीमद् आदिशंकराचार्यांनी रचलेल्या 'आनंद लहरी' स्तोत्रामध्ये, देवी भवानीला आनंद आणि शुभ रूपात साकारले आहे. काही श्लोकांत आदिमायेला वल्लरी स्वरूपात व परमेश्वराला वृक्षस्वरूपात रूपक रचले आहे. परम मातेच्या दिव्य, सुंदर आणि शुभ स्वरूपाचे आनंदी आणि आनंदमय चिंतन करून महान सुख, समृद्धी आणि मानसिक शांती प्राप्त होते असा भाविकांचा विश्वास आहे.

मातेची कृपा तिच्या सर्व मुलांवर असतेच, पण त्याहून अधिक प्रमाणात त्या सर्व मुलांवर (भक्तांवर) पडेल जे तिच्या शक्ती, प्रेम आणि करुणेवर पूर्ण विश्वास ठेवून तिच्या चरणी शरण जातात, हे सांगण्याची गरज नाही.

आचार्यांनी या रसाळ व भक्तिपूर्ण स्तोत्राची रचना शिखरिणी (गण- यमनसभ ल ग) या वृत्तात केली आहे.

भवानि स्तोतुं त्वां प्रभवति चतुर्भिर्न वदनैः

प्रजानामीशानस्त्रिपुरमथनः पञ्चभिरपि ।

न षड्भिः सेनानीर्दशशतमुखैरप्यहिपतिः

तदान्येषां केषां कथय कथमस्मिन्नवसरः ॥ ०१

मराठी- हे भवानी, ब्रह्मा त्याच्या चार मुखांनी, तीन नगरांचा नाश करणारा रयतेचा प्रमुख महादेव त्याच्या पाच तोंडांनी, (देवांचा) सेनानी (कार्तिकेय) सहा तर नागांचा प्रमुख (शेष) त्याच्या हजार मुखांनीही तुझी स्तुती करू शकत नाहीत तर मग इतर कोणाला ते शक्य होईल, सांग बरे ?

विरंची चारांनी, हर नच शके पाच वदनी

(विरंची - ब्रह्मा)

सहांनी सेनानी, दशशत जरी पन्नग फणी ।

तुझी गीते गाण्या पुरत नच त्यां थोर महिमा

कुठे सामान्यांची गति गुण तुझे गात गरिमा ॥ ०१

घृतक्षीरद्राक्षामधुमधुरिमा कैरपि पदैः

विशिष्यानाख्येयो भवति रसनामात्र विषयः ।

तथा ते सौन्दर्यं परमशिवदृङ्मात्रविषयः

कथंकारं ब्रूमः सकलनिगमागोचरगुणे ॥ ०२॥

मराठी- (ज्याप्रमाणे) तूप, दूध, द्राक्ष, मध, यांचा गोडवा कोणत्याही विशेष शब्दांनी वर्णन करता येत नाही, तो जिभेचाच विषय असतो, तसेच तुझे सौंदर्य हा परमेश्वराच्या (शंकराच्या) दृष्टीचाच विषय आहे. सर्व वेदांनाही अनाकलनीय अशा तुझ्या सौंदर्याचे आम्ही कसे वर्णन करावे ?

कळे जिव्हे द्राक्षे दुध तुप मधाची मधुरता

तुङ्ग्या सौंदर्याची शशिधरच जाणे सुबकता ।
कळे वेदांनाही नच तव गुणांची श्रुतिकथा
कसे आम्ही वर्णू गुण तव असे ही मम व्यथा ॥ ०२

मुखे ते ताम्बूलं नयनयुगले कज्जलकला
ललाटे काश्मीरं विलसति गले मौक्तिकलता ।
स्फुरत्काञ्ची शाटी पृथुकटितटे हाटकमयी
भजामि त्वां गौरीं नगपतिकिशोरीमविरतम् ॥ ३॥

मराठी- तुङ्ग्या मुखात विडा, दोन्ही डोळ्यात रेखलेली काजळाची कोर, कपाळावर केशर (टिळा),
गळ्यात रुळणारी मोत्यांची माळ, विशाल कंबरेभोवती साडी आणि झळाळणारी सोन्याची मेखला,
अशा हिमालयाची कन्या असणाऱ्या गौरी मी तुझे नेहेमी स्मरण करतो.

विडा तोंडी रंगे, नयन खुलवी काजळ चिरी (चिरी - रेघ)
टिळा भाळी शोभे पिशुन, कटिला तुंदिल बरी । (पिशुन - केशर)
सुवर्णा साडीची लगट रशना, मौक्तिक सरी
झळाळे कंठी, मी तव स्मरण आर्ये नित करी ॥ ०३

विराजन्मन्दारद्रुमकुसुमहारस्तनतटी
नदद्वीणानादश्रवणविलसत्कुण्डलगुणा
नताङ्गी मातङ्गी रुचिरगतिभङ्गी भगवती
सती शम्भोरम्भोरुहचटुलचक्षुर्विजयते ॥ ४॥

मराठी- जिच्या वक्षावर रुईच्या फुलांची माळ रुळत आहे, वीणेचा धवनी ऐकताना जिची कर्णभूषणे
कुंडल डोलताहेत, जिची किंचित पुढे झुकून थोडे थोडे थांबून चालण्याची रीत आकर्षक आहे, जिचे
नयनकमल प्रेमळ आणि चंचल आहेत, अशी तेजस्वी शंकराची भार्या विजयी होते.

रुईच्या पुष्पांचा विलसत गळा हार बरवा
धवनी वीणेचा जें पडत श्रवणी डूल झुलवा ।
धिमी चाले, थोडी झुकुन, बरवे नेत्र हलवी
शिवाची मातंगी विजय जगता सर्व मिळवी ॥ ०४

टीप- मातंगी दहा महाविद्यांपैकी एक असून तिला संगीत आणि विद्येची देवी सरस्वतीचे तांत्रिक
रूप मानले जाते. मातंगी वाणी, संगीत, ज्ञान आणि कला यांचे संचालन करते. तिची उपासना
अलौकिक शक्ती प्राप्त करण्यासाठी, विशेषतः शत्रूंचे नियंत्रण मिळवण्यासाठी, लोकांना स्वतःकडे
आकर्षित करण्यासाठी, कलांचे प्रभुत्व प्राप्त करण्यासाठी आणि सर्वोच्च ज्ञान प्राप्त करण्यासाठी
विहित आहे.

नवीनार्कभाजन्मणिकनकभूषणपरिकरैः

वृताङ्गी सारङ्गीरुचिरनयनाङ्गीकृतशिवा ।
तडित्पीता पीताम्बरललितमञ्जीरसुभगा
ममापर्णा पूर्णा निरवधिसुखैरस्तु सुमुखी ॥ ५॥

मराठी- जिच्या अंगाला सोने आणि उगवत्या सूर्याच्या तेजासमान रत्नांच्या दागिन्यांनी वेढले आहे, आपल्या हरिणीसारख्या सुंदर नेत्रांनी जी शंकराकडे पहात आहे, विजेसारख्या लखलखणाऱ्या पिवळ्या वस्त्राने आणि नाजुकशा पंजणांनी जी भाग्यशालिनी शोभून दिसत आहे, ती देवी अपर्णा तिच्या पूर्ण आणि आनंदी चेहऱ्याने मला अपार सुख आणि मांगल्य प्रदान करो.

नव्या भानूतेजे कनक-मणि भूषेत सजते
कुरंगीच्या नेत्री तरल नित शंभूस बघते।
विजे जेवी साडी, रुणुङ्गुणु पदी चाळ करिती
अपर्णा देवी दे विपुल सुख मांगल्य मज ती ॥ ०५

हिमाद्रेः संभूता सुललितकरैः पल्लवयुता
सुपुष्पा मुक्ताभिर्भ्रमरकलिता चालकभरैः ।
कृतस्थाणुस्थाना कुचफलनता सूक्तिसरसा
रुजां हन्त्री गन्त्री विलसति चिदानन्दलतिका ॥ ६॥

मराठी- हिमालय पर्वतावर उगवलेली, अत्यंत मनोहर असे (अनेक) हातांवर (शाखा, डहाळ्या) पालवी असणारी, हातांवर सुंदर फुलेरूपी मोत्यांचे दागिने असलेली, जिचा कुरळा केशसंभार गुंजारव करणाऱ्या भुंग्यांनी युक्त आहे, जिने शंकररूपी वृक्षाला वेढून घेतले आहे (जिने शंकरालाच आपली बैठक बनवले आहे - शंकराच्या मांडीवर बसली आहे), स्तनरूपी फळांच्या भाराने जी वाकली आहे, जिचे संभाषण रसपूर्ण आहे (जी स्तोत्रांचे रसग्रहण करते), जी व्याधींचे निराकरण करते, अशी चैतन्य आणि आनंदपूर्ण वेली शोभिवंत दिसते.

नगेन्द्राच्या धामी मृदुल कर वेली उगवली
कचां भुंगे माळी, कर कुसुम- मोर्त्ये डंवरली ।
मिठी वृक्षा, व्याधी हरण, स्तन भारे झुकतसे
भरे चैतन्याने, सुरस वचनें शोभुन दिसे ॥ ०६

सपर्णामाकीर्णा कतिपयगुणैः सादरमिह
श्रयन्त्यन्ये वल्लीं मम तु मतिरेवं विलसति ।
अपर्णेका सेव्या जगति सकलैर्यत्परिवृतः
पुराणोऽपि स्थाणुः फलति किल कैवल्यपदवीम् ॥ ७॥

मराठी- या जगती कित्येक जणांना पानांनी लगडलेल्या, अनेक गुणयुक्त वेलीबद्दल आदरपूर्वक आपुलकी निर्माण होते. पण माझी बुद्धी असा विचार करते की, या जगात एका 'अपर्णे'चीच सर्वांनी सेवा करावी, कारण तिने वेढलेला वृक्ष (शंकर) जुना (सनातन) असला तरी त्याला परमानंद पदाचे फळ लागते.

कुणा वाटे ओढा सघन लतिकेचा, गुणवती
अपर्णेची सेवा सकळ करुया ही मम मती ।

पुराण्या वृक्षाला (शिवस्वरूप) ती वेढुन असे
तरी कैवल्याचे पद फळ तया लाभत कसे ॥ ०७

टीप- येथे 'अपर्णा' हा शब्द श्लेषार्थाने वापरला आहे. अपर्णा हे पार्वतीचे नाव आहे, तसेच त्याचा अर्थ पाने झडलेली वेली असाही होतो. त्यामुळे फुलापानांनी लगडलेल्या लतेपेक्षा शंकराच्या प्राप्तीसाठी पानही न खाता तप करणाऱ्या पार्वतीची सेवा करा असे ते सांगतात.

विधात्री धर्माणां त्वमसि सकलाम्नायजननी
त्वमर्थानां मूलं धनदनमनीयांघिकमले ।
त्वमादिः कामानां जननि कृतकन्दर्पविजये
सतां मुक्तेर्बीजं त्वमसि परमब्रह्ममहिषी ॥ ८॥

मराठी- तू सर्व धर्मांची जन्मदात्री, सर्व पवित्र वाङ्मयाची जननी, सर्व ऐश्वर्याचे उगमस्थान आहेस. तुझे चरणकमल कुबेराला वंदनीय आहेत. सर्व इच्छांची सुरुवात तुझ्यापासून होते, तू मदनावर विजय मिळविला आहेस. सज्जनांच्या मोक्षाचे उत्पत्तीकारण तू आहेस. (परब्रह्मस्वरूपी) परमेश्वराची सम्राज्ञी आहेस.

क्रिया-नीती निर्मा, जनक निगमां, उद्गम धना
सुरू इच्छा जेथे, चरणकमलां यक्ष नमना ।
मनोजा जी जिंकी, सुजन मिळवी मोक्ष जिथुनी
महाराणी ईशा, निरुपम चिदानंदरुपिणी ॥ ०८

टीप- चारी पुरुषार्थ तुझ्यात सामावलेले आहेत असा भाव.

प्रभूता भक्तिस्ते यदपि न ममालोलमनसः
त्वया तु श्रीमत्या सदयमवलोकयोऽहमधुना ।
पयोदः पानीयं दिशति मधुरं चातकमुखे
भृशं शङ्के कैर्वा विधिभिरनुनीता मम मतिः ॥ ९॥

मराठी- जरी माझ्या चंचल मनात तुझी अत्युच्च भक्ती वास करित नसली, तरी तू भगवती, मजकडे तुझ्या करुण नजरेने ताबडतोब पहा. आकाशातील मेघ गोड पाणी चातकाच्या मुखात

सोडतो. (त्यासाठी चातक त्याला विनंती करतो, पण) मला मात्र तुझी प्रार्थना कशी करावी हे माझ्या बुद्धीला समजत नाही.

जरी नाही भक्ती प्रचुर लहरी या मम मनी
पहासी देवी तू परि मजकडे आर्द्र नयनी ।
जला जेवी देती जलद मधुरसे चातक मुखी
तुला कैसे ध्यावे नच मज कळे होइन सुखी ॥ ०९

कृपापाङ्गालोकं वितर तरसा साधुचरिते
न ते युक्तोपेक्षा मयि शरणदीक्षामुपगते ।
न चेदिष्टं दद्यादनुपदमहो कल्पलतिका
विशेषः सामान्यैः कथमितरवल्लीपरिकरैः ॥ १०॥

मराठी- हे शुद्ध आचरणाच्या देवी, माझ्यावर तात्काळ तुझ्या कृपेचा कटाक्ष टाक. तुला शरण आलेल्या (माझ्याबाबतीत) दुर्लक्ष करणे योग्य नव्हे. जर तू पावलोपावली हवे ते न दिल्यास कल्पवेली आणि इतर सर्वसाधारण वेलींमध्ये काय विशेष (फरक) राहिल ?

कटाक्षांना टाकी मजवर दयेच्या झडकरी
तुझ्या पायी हा मी नत मम उपेक्षा न च बरी ।
करी इच्छा पूर्ती नच दर पदी कल्पतरु तो
तरी इच्छावेली फरक लतिके काय उरतो ? ॥ १०

महान्तं विश्वासं तव चरणपङ्केरुहयुगे
निधायान्यन्नैवाश्रितमिह मया दैवतमुमे ।
तथापि त्वच्चेतो यदि मयि न जायेत सदयं
निरालम्बो लम्बोदरजननि कं यामि शरणम् ॥ ११॥

मराठी- हे देवी उमे, येथे (या जगी) तुझ्या दोन पदकमलांवर फार मोठी श्रद्धा ठेवल्यानंतर, मी दुसऱ्या कोणत्याही देवाचा आधार घेतलेलाच नाही. तथापि, हे गजाननाच्या माते, तुझे मन जर माझ्याबाबतीत कनवाळू झाले नाही तर निराधार झालेल्या मी कोणाचा आसरा घेऊ ?

असे श्रद्धा माझी चरणकमळी फार तुझिया
दुजा कोणा नाही शरण जननी सोडुन तया ।
परी चिती ये ना कणव तुझिया जी मजप्रती
तरी कोणा जाऊ शरण मग तू सांगच सती ॥ ११ (सती - पार्वती)

अयः स्पर्शं लग्नं सपदि लभते हेमपदवीं

यथा रथ्यापाथः शुचि भवति गंगौघमिलितम् ।
तथा तत्तत्पापैरतिमलिनमन्तर्मम यदि
त्वयि प्रेम्णासक्तं कथमिव न जायेत विमलम् ॥ १२॥

मराठी- जसे परिसाच्या स्पर्शाने लोखंडाला झटकन सोन्याचे स्थान मिळते, रस्त्याने वाहात जाणारे पाणी जसे गंगेला मिळाल्यावर शुद्ध होते, तसे त्या त्या काळी केलेल्या पापांमुळे अत्यंत अशुद्ध झालेले माझे अंतरंग जर तुझ्या प्रेमात बुडाले तर शुद्ध कसे होणार नाही बरे ?

बने लोखंडाचे कनक मणि स्पर्श झडकरी (स्पर्शमणि- परीस)
जळे होती गंगा मिसळून पथी वाहत जरी ।
जरी त्या त्या वेळी मलिन मन पापें बनतसे
तुझ्या प्रेमामध्ये बुडून मम शुद्धी न च कसे ?

त्वदन्यस्मादिच्छाविषयफललाभे न नियमः
त्वमर्थानामिच्छाधिकमपि समर्था वितरणे ।

इति प्राहुः प्राञ्चः कमलभवनाद्यास्त्वयि मनः

त्वदासक्तं नक्तं दिवमुचितमीशानि कुरु तत् ॥ १३॥

मराठी- हे देवी, (भक्तांच्या मनातील) इच्छा आकांक्षा परिपूर्ण होण्यासाठी तुझ्याखेरीज इतरांच्या बाबतीत काही नियम (खात्री) नाहीत. तू (मात्र) याचकांनी केलेल्या इच्छेपेक्षा अधिक देण्यास सक्षम आहेस, असे समोर उभे ब्रह्मा आणि इतरही म्हणतात. माझे मन तुझ्या ठायी दिवसरात्र लीन झाले आहे. हे शंकराच्या भार्ये, तुला योग्य वाटेल ते तू कर.

नसे इच्छापूर्ती नियम इतरां दैवत गणां
अपेक्षेपेक्षाही अधिक क्षम तू दान करण्या ।
असे ब्रह्मा आणी इतर वदती राहुन पुढे
करी वाटे तैसे उचित तव ठायी मन जडे ॥ १३

टीप- येथे काही अभ्यासकांनी प्राञ्चः याचा अर्थ प्राचीन ऋषि-मुनी असा केलेला आढळतो.

स्फुरन्नानारत्नस्फटिकमयभित्तिप्रतिफल

त्वदाकारं चञ्चच्छशधरकलासौधशिखरम् ।

मुकुन्दब्रह्मेन्द्रप्रभृतिपरिवारं विजयते

तवागारं रम्यं त्रिभुवनमहाराजगृहिणि ॥ १४॥

मराठी- विविध रत्ने आणि स्फटिकांनी मढवलेल्या भिंती, त्यात तुझे पडणारे हलते प्रतिबिंब, हवेलीच्या गच्चीवर आणि घुमटांवर पडणाऱ्या चांदण्याचे तेज, (महालातील) ब्रह्मा विष्णू इन्द्र

इत्यादींचा परिवार.... हे तिन्ही जगतांच्या अधिपतीच्या गृहिणी (पार्वती), तुझे घर श्रेष्ठ आणि मोठे विलक्षण आहे.

जिथे भिंती नाना स्फटिक मणि लिंपून सजती

तुझी रूपे तेथे, शशिकिरण गच्ची उजळती ।

जिथे ब्रह्मा जिष्णू हरिहि परिवारी मिसळती

(जिष्णू- इन्द्र)

घराची त्या वानू त्रिजगजननी काय महती ॥ १४

निवासः कैलासे विधिशतमखाद्याः स्तुतिकराः

कुटुम्बं त्रैलोक्यं कृतकरपुटः सिद्धिनिकरः ।

महेशः प्राणेशस्तदवनिधराधीशतनये

न ते सौभाग्यस्य क्वचिदपि मनागस्ति तुलना ॥ १५॥

मराठी- तुझे वसतीस्थान कैलासावर आहे, ब्रह्मा इन्द्र इत्यादी तुझे भाट आहेत, तिन्ही लोक हे तुझे कुटुंब आहे, आठही सिद्धी एकत्रितपणे हात जोडून तुझ्यासमोर उभ्या असतात, सदाशिव तुझा प्राणसखा आहे. पृथ्वीला धारण करणाऱ्या (हिमालया) ची मुलगी असलेल्या हे पार्वती, (कशाचीही) तुझ्या या सौभाग्याशी किंचितही तुलना होत नाही.

स्तुती गाती ब्रह्मा सुरपतिहि कैलास सदनी

कुटुंबाची व्याप्ती त्रिजग, कर सिद्धी जुळवुनी ।

नगेन्द्राची कन्या, पति पशुपती, केवि तुलना

तुझ्या सौभाग्याची इतराजन संगे न गणना ॥ १५

वृषो वृद्धो यानं विषमशनमाशा निवसनं

श्मशानं क्रीडाभूर्भुजगनिवहो भूषणविधिः

समग्रा सामग्री जगति विदितैव स्मररिपोः

यदेतस्यैश्वर्यं तव जननि सौभाग्यमहिमा ॥ १६॥

मराठी- ज्याचे वाहन एक म्हातारा बैल आहे, ज्याचे खाद्य म्हणजे विष आहे, अंतराळ हेच ज्याचे वस्त्र आहे, ज्याचे खेळाचे मैदान म्हणजे स्मशान होय, सापांनाच ज्याने अलंकार म्हणून धारण केले आहे. अशा मदनाचा शत्रू असणाऱ्या (शंकरा) ची एकूणच संपत्ती. (पण) सान्या जगाला ठाऊकच आहे की त्याचे खरे वैभव म्हणजे तुझ्या सौभाग्याचे माहात्म्य आहे.

बसे बैलापाठी जरठ, जठरा अन्न जहरी

(जरठ- म्हातारा)

दिशा वस्त्रे, खेळां मसणवट, नी धारण करी ।

अलंकारा सर्पा, मदनरिपुची संपद खरी

तुङ्ग्या सौभाग्याची महतिच, जगा ठाउक बरी ॥ १६

अशेषब्रह्माण्डप्रलयविधिनैसर्गिकमतिः

श्मशानेष्वासीनः कृतभसितलेपः पशुपतिः ।

दधौ कण्ठे हालाहलमखिलभूगोलकृपया

भवत्याः संगत्याः फलमिति च कल्याणि कलये ॥ १७॥

मराठी- शंकराची नैसर्गिक प्रवृत्ती सर्व ब्रह्माण्डाचा विनाश घडवून आणण्याची आहे, अंगाला राखेचा लेप लावून तो स्मशानात राहातो. (पण) संपूर्ण जगताच्या करुणेने त्याने हालाहल विष आपल्या कंठात धारण केले. हे कल्याणकारी देवी, मला वाटते, हे सर्व तुङ्ग्या सहवासाचेच फळ आहे.

शिवाची प्रवृत्ती सहज घडण्या नाश जगती

तनूला तो फासी विभुति नि स्मशानात वसती ।

दया दावी विश्वा, विष धरुनिया कंठ हि निळा

तुङ्ग्या सान्निध्याचा मज गमतसे गूण सगळा ॥ १७

त्वदीयं सौन्दर्यं निरतिशयमालोक्य परया

भियैवासीद्गंगा जलमयतनुः शैलतनये ।

तदेतस्यास्तस्माद्वदनकमलं वीक्ष्य कृपया

प्रतिष्ठामातन्वन्निजशिरसिवासेन गिरिशः ॥ १८॥

मराठी- हे पर्वताच्या कन्ये, तुझे अलौकिक सौंदर्य पाहून अत्यंत भीतीने गंगेच्या मनाचे पाणीपाणी झाले. (तिने जलरूप धारण केले). त्यामुळे तिचे (म्लान झालेले) मुखकमल पाहून शंकराने तिला आपल्या मस्तकावर जागा देऊन प्रतिष्ठा दिली.

बघूनी सौंदर्या अतुल तव गंगा बहु मनी

भये पाणी पाणी तनु बनतसे म्लान वदनी।

मुखा पाही शंभू कणव हृदयी दाटुन असे

प्रतिष्ठेची जागा निजशिर हवाली करितसे ॥ १८

टीप- येथे जगन्नाथ पंडितांच्या गंगालहरी मधील गंगा व पार्वतीमधील सवती मत्सरभावाची व गंगेच्या थयथयाटाची आठवण होणे अगदी साहजिक आहे.

विशालश्रीखण्डद्रवमृगमदाकीर्णघुसृण

प्रसूनव्यामिश्रं भगवति तवाभ्यङ्गसलिलम् ।

समादाय स्रष्टा चलितपदपांसून्निजकरैः

समाधत्ते सृष्टिं विबुधपुरपङ्केरुहदृशाम् ॥ १९॥

मराठी- हे भगवती, भरपूर चंदनाची उटी (चंदनाचे तेल) कस्तूरी, केशर आणि विविध फुले मिसळलेले तुझे स्नानाचे जल व चालताना पडणारी तुझ्या पावलांची धूळ स्वतःच्या हातांनी एकत्र करून ब्रह्मा त्या चिखलापासून स्वर्गीय कमलनयनी अप्सरांची निर्मिती करतो.

उटी कस्तूरी चंदन शठ फुले मिश्रित जले (शठ - केशर)

सुगंधी स्नानाची, तव पदरज ही त्यात मिसळे ।

स्वहस्ते गोळा तो चिखल करुनी स्वर्ग्य बनवी

विधाता नारी ज्या कमलनयना रूप मिरवी ॥ १९

टीप- येथे तिसऱ्या व चौथ्या चरणांचा अर्थ काही अभ्यासकांनी 'तो काला स्वर्गातील अप्सरा सौंदर्य प्रसाधन म्हणून वापरतात' असा घेतला आहे.

वसन्ते सानन्दे कुसुमितलताभिः परिवृते
स्फुरन्नानापद्मे सरसि कलहंसालिसुभगे ।
सखीभिः खेलन्ती मलयपवनान्दोलितजले
स्मरेद्यस्त्वां तस्य ज्वरजनितपीडापसरति ॥ २०॥

मराठी- प्रसन्न वसंत ऋतूमध्ये अवतीभवती फुलांनी डंवरलेल्या लता-वेर्लीसह, मलय पर्वतावरून येणाऱ्या वाऱ्याने ज्यातील पाण्यात लाटा उठत आहेत अशा सरोवरात फुललेल्या नाना प्रकारच्या कमळांमध्ये कलकल करणाऱ्या सुंदर हंसांच्या आनंदी ओळींसह आपल्या सख्यांबरोबर क्रीडा करणाऱ्या तुझे जो स्मरण करेल, त्याचे तापापासून होणारे आजार दूर जातील.

मधूमासी वेली सुम डंवरल्या, मोद फुलला

तळ्यामध्ये लाटा मलय पवनें, कैक कमळां ।

मराळांचा कल्ला, विहरत सख्यांसंग, तुजला

स्मरे त्याचा तापत्रय सकळ आजार सरला ॥ २०

॥ इति श्रीमच्छंकराचार्यविरचिता आनन्दलहरी सम्पूर्णा ॥

धनंजय बोरकर (९८३३०७७०९१)

<https://www.facebook.com/search/top?q=स्तोत्र%20मंजूषा%20-%20stotra%20manjusha>
www.stotramanjusha.com

अशा इतरही संस्कृत स्तोत्रांचे गद्य व पद्य अनुवाद (एकूण ६० स्तोत्रे) माझ्या ' स्तोत्र मंजूषा ' या पुस्तकात समाविष्ट आहेत. या क्षेत्रात रस असणाऱ्यांनी अवश्य संपर्क साधावा.